

УДК 784:[378:37.011.3-051:78]

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-213

КОСЯК Людмила Іванівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри методики

музичного виховання, співу та хорового диригування

Криворізького державного педагогічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1916-9741>

e-mail: mila.kosyak@gmail.com

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЇ РЕЗОНАНСНОГО СПІВУ

У статті висвітлені дидактичні умови, які ефективно впливають на формування вокальних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з використанням технології резонансного співу. Це такі умови як: використання у вокальній підготовці майбутніх фахівців системи методів, прийомів і вправ з метою активізації резонансних властивостей голосового апарату; стимулювання вокально-слухового самоконтролю студента щодо резонансних процесів голосоутворення під час співу; забезпечення систематичної й послідовної самостійної роботи студента над оволодінням технології резонансного співу.

Для впровадження першої дидактичної умови у навчальний процес автор пропонує: знайомити студентів з особливостями використання технології резонансного співу; використовувати на заняттях з дисципліни «Вокальний клас» систему методів, прийомів і вправ з метою активізації резонансних властивостей голосового апарату.

За умови дотримання другої дидактичної умови майбутні вчителі музичного мистецтва здобувають навички вокально-слухового самоконтролю у процесі освоєння технології резонансного співу. У статті подана характеристика компонентів вокально-слухового самоконтролю: слухового, м'язового, вібраційного та емоційного. Студенти повинні вміти пояснити, орієнтуючись на психофізіологічні засоби вокально-слухового самоконтролю, свої слухові, м'язові, вібраційні й емоційні відчуття під час співу.

Теоретичним підґрунтям для визначення третьої дидактичної умови стали роботи фахівців, присвячені проблемі організації студентської самостійної діяльності у ЗВО.

На заняттях з вокального класу викладач повинен пропонувати студентам завдання для самостійного виконання, спрямовані на пошук необхідних тембрових якостей та польовності голосу, що досягаються завдяки технології резонансного співу. Забезпечення систематичної й послідовної самостійної роботи студентів над оволодінням технології резонансного співу, на думку автора статті, повинно стати невід'ємною частиною навчального процесу.

Ключові слова: дидактичні умови, вокальні вміння, вокальні технології, технологія резонансного співу, вокально-слуховий самоконтроль, компоненти вокально-слухового самоконтролю.

KOSYAK Lyudmyla Ivanivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, assistant professor,

assistant professor of the Department

Methods of Musical Education,

Singing and Choral Conducting of

Kryvyi Rih State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1916-9741>

e-mail: mila.kosyak@gmail.com

DIDACTIC CONDITIONS FOR THE FORMATION OF VOCAL SKILLS OF FUTURE MUSIC TEACHERS WITH THE USE OF RESONANCE SINGING TECHNOLOGY

The article highlights the didactic conditions that effectively influence over the formation of vocal skills of future music teachers with the use of resonance singing technology. These conditions are the following: the use of a system of methods, techniques and exercises for the vocal training of the future specialists in order to activate the resonant characteristics of the vocal apparatus; stimulation of a student's vocal and hearing self-control in respect of the resonant processes of vocalization during singing; provision of systematic and consecutive independent work of a student to master the resonance singing technology.

To introduce the first didactic condition into the educational process, the author suggests: to acquaint students with the peculiarities of the use of resonance singing technology; to use a system of methods, techniques and exercises in the lessons of the discipline «Vocal Class» in order to activate the resonant properties of the vocal apparatus.

In case of compliance with the second didactic condition, the future music teachers acquire the skills of vocal and hearing self-control in the process of mastering of the resonance singing technology. The article shows the characteristics of the components of the vocal and hearing self-control: hearing, muscular, vibrational and emotional. The students should be able to explain, focusing on psychophysiological means of vocal and hearing self-control, their hearing, muscular, vibrational and emotional sensations during singing.

The theoretical basis for the definition of the third didactic condition were the works of the specialists, devoted to the problem of organization of the students' independent activities in the higher educational institutions.

In vocal classes, a teacher should offer students tasks for independent performance, aimed at the search of the necessary timbre qualities and voice fluency, achieved due to the resonance singing technology. According to the author's opinion, the provision of the systematic and consecutive independent work of the students for mastering of the resonance singing technology should become an integral part of the educational process.

Key words: didactic conditions, vocal skills, vocal apparatus, vocal technology, resonance singing technology, vocal and hearing self-control, components of the vocal and hearing self-control.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Формування вокальних навичок з використанням сучасних методик і технологій є невід'ємною частиною процесу розвитку вокальних якостей майбутніх учителів музичного мистецтва. Саме тому у сфері професійної підготовки майбутніх фахівців актуальним є питання вибору дидактичних умов, які ефективно впливають на формування вокальних умінь студентів-музикантів і забезпечують високий рівень володіння технікою виконання й передачі емоційно-образного змісту вокальних творів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування вокальних умінь майбутніх фахівців музичного мистецтва завжди була у полі зору науковців і займала чільне місце в їхній дослідницькій діяльності. Важливі питання вокальної підготовки розглядали у своїх працях такі корифеї як: Л. Дмитрієв, Д. Люш, Ю. Юцевич, а також сучасні українські дослідники: В. Антонюк, Н. Гребенюк, О. Довгань, Н. Дрожжина, Є. Зигало, О. Козій, В. Костюкова, Л. Косяк, Н. Овчаренко та ін.

У науково-методичній літературі з вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва дослідження вокальної анатомії та вокальної фізіології є дуже рідкісними. Дослідники, які займаються питаннями постановки голосу, рідко наголошують на фізіологічних аспектах розвитку голосового апарату студентів. Невелика кількість педагогів спирається у своїй професійній діяльності на принцип використання резонаторних можливостей всього організму людини. Практика показала, що такий підхід не надто плідний для розвитку та ефективного формування голосу майбутніх учителів музичного мистецтва.

Мета статті – теоретично обґрунтувати дидактичні умови формування вокальних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з використанням технології резонансного співу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спираючись на дослідження багатьох науковців, ми припустили, що формування вокальних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з використанням технології резонансного співу буде успішним, якщо дотримуватися таких дидактичних умов:

- 1) використання у вокальній підготовці майбутніх фахівців системи методів, прийомів і вправ з метою активізації резонансних властивостей голосового апарату;
- 2) стимулювання вокально-слухового самоконтролю студента щодо резонансних процесів голосоутворення під час співу;
- 3) забезпечення систематичної й послідовної самостійної роботи студента над оволодінням технології резонансного співу.

Теоретичним підґрунтям для визначення *першої дидактичної умови* стали дослідження Л. Дмитрієва, Є. Зигало, О. Прядко, С. Рігса та І. Цуканової.

Світові педагоги вокальної майстерності та автори вокальної педагогіки пропонують безліч вокальних умінь і навичок, які є основою вокальних технік та технологій. Серед найбільш відомих вокальних навичок: співацьке дихання, інтонування, атака звуку, звукоутворення, дикція, артикуляція, звуковедення, володіння головним і грудним резонаторами.

Мистецтво співу починається з правильного дихання, яке є одним із найважливіших факторів здорового життя. Спів – найкраща дихальна вправа: тренуються дихальні м'язи, покращується дренаж бронхів, збільшується об'єм легенів. Уміння контролювати дихання допомагає керувати усім тілом. Правильне дихання стимулює роботу серця, мозку, нервової системи, полегшує багато недуг людини [2]. «У процесі вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, – на думку О. Прядко, – можна застосовувати методи впливу на співацьке дихання, спрямовані на формування швидкого, глибокого вдиху та рівномірного, подовженого видиху, вироблення навички відчуття опори звуку, вироблення навички підтримки стабільного рівня підкладкового тиску повітряного стовпа» [8, с. 229].

Розглядаючи проблему нечистої інтонації, Л. Дмитрієв серед причин називає не лише недостатній рівень розвитку музичного слуху, а й позиційну неточність, що виникає через неправильне використання тембру, призводячи до фальшивого співу [1]. Тому, на основі розвитку музичного слуху, дослідник передбачає покращення вокальних даних.

Основою роботи над точністю інтонування Л. Дмитрієв вважає систематичну роботу над звукоутворенням та атакою звуку. Зниження якості звуку відбувається через втрату відчуття опори. Для відпрацювання точності інтонування він рекомендує використовувати вправи для початківців, які не є складними, оскільки увага в них повинна бути зосереджена тільки на голосоутворенні. Ці вправи входять до навчальної частини вокальних занять і передбачають відпрацювання звичних навичок, що вимагає від виконавця такої ж самої концентрації, як і від роботи над вокальними творами [1].

Вокальна технологія С. Рігса «Спів у розмовній позиції» розкриває секрет співу, який полягає у тому, щоб тримати гортань в такому положенні, в якому вона знаходиться під час розмови. Це дозволяє людині використовувати свій голос так само комфортно як під час співу, так і під час розмови. Рот і горло поводяться однаково, незалежно від регістру чи гучності [9].

Спів у розмовній позиції – це спів, коли голос працює без зусиль. Він не дозволяє м'язам поза гортані втручатися в процес звукоутворення. За умови звільнення процесу звукоутворення, звільняється й артикуляція, і, в результаті, слова співаються легко і виразно. Коли гортань розслаблена, резонатор залишається стабільним. Це дозволяє голосу підтримувати належний баланс високих, середніх і низьких гармонічних складових незалежно від діапазону, в якому співає людина. Цю задачу можна вирішити за допомогою спеціальних вправ, наведених С. Рігсом у його методіці. Згідно з його методикою, високі звуки повинні відчуватися в голові – це створює високу звукову позицію, яка дуже важлива для керування співацьким процесом. Низькі звуки він пропонує відчувати так, наче вони виходять з рота [9].

Серед вокальних технологій визначне місце займає українська школа вокалу І. Цуканової, яка має назву «ImproviNation». Дослідниця уміло користується багатьма вокальними прийомами і вправами для їх напрацювання. Вона розглядає такі питання як: дихання на опорі, користування грудним і головним регістрами, увага до гортані, вокальні прийоми в різних регістрах, розспівування, розбір твору та його аналіз, робота з мікрофоном, акторська майстерність і виразність виконання. Також авторка знайомить з різними секретами джазового вокалу, поп-вокалу, рок-вокалу, народної, естрадної та академічної манери виконання [6].

Практика показує, що знання студентів закладів вищої музично-педагогічної освіти з питань теорії та методики використання технології резонансного співу, є доволі обмеженими. Тому ми пропонуємо:

- знайомити студентів з особливостями використання технології резонансного співу;
- впроваджувати на заняттях з дисципліни «Вокальний клас» систему методів, прийомів і вправ з метою активізації резонансних властивостей голосового апарату.

Під час роботи над вправами для розвитку співацького вібрата, дихання та збільшення сили звуку і краси тембру, відбувається активізація резонансних якостей голосового апарату студентів для отримання максимального ефекту під час відтворення звуку. Таким чином, завдяки різним вокальним технологіям, прийомам та вправам, вокальні можливості студентів закладів вищої музично-педагогічної освіти зростають. Ефективне використання системи методів, прийомів і вправ з метою активізації резонансних властивостей голосового апарату у процесі вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва сприяє успішному формуванню їхніх вокальних умінь.

За умови дотримання *другої дидактичної умови* майбутні вчителі музичного мистецтва здобувають навички вокально-слухового самоконтролю у процесі освоєння технології резонансного співу.

Існує чотири компоненти вокально-слухового самоконтролю: слуховий, м'язовий, вібраційний, емоційний.

Слуховий контроль є невід'ємною частиною вокально-слухового самоконтролю, який надсилає в мозок найважливішу інформацію у співі, але беззастережно довіряти і покладатися на нього не варто, оскільки це може сильно підвести співака, особливо недосвідченого [3]. Однією з причин цього є те, що людина чує власний голос двома способами одночасно: звук доходить до слухового апарату через внутрішні порожнини і ззовні через вуха. Саме тому людина, яка вперше слухає свій аудіозапис, як правило, не впізнає свого голосу. Друга причина криється у звичці недосвідченого співака до постійних акустичних умов, наприклад, знайомої акустики класу. Такий співак, потрапляючи в незвичні акустичні умови, не може відразу налагодити саморегулювання.

Якщо слух стоїть на першому місці серед зворотних зв'язків, які беруть участь у контролі за голосоутворенням майбутнього вчителя музичного мистецтва, то на друге місце, слід поставити м'язові відчуття – м'язовий самоконтроль. Як показує практика, співаки, контролюючи свій спів в основному на слух, сильно залежать від акустичних умов, в яких доводиться співати. Зміна акустичних умов заважає їм точно здійснювати контроль над голосом. В різних умовах вони співають по-різному: те що вдається в класі, може не вдатися на сцені у зв'язку зі зміною умов слухового самоконтролю. У таких співаків слабо розвинене м'язове відчуття і м'язова пам'ять, що заважає їм добре засвоювати вокальні уміння і міцно утримувати їх у пам'яті. Тому виконавець повинен заздалегідь ознайомитися з акустикою приміщення, а педагог проконтролювати його.

Цінність м'язових прийомів полягає в тому, що за їх допомогою вдається свідомо виправляти недоліки і одразу поліпшувати якість звучання голосу. Головне, щоб застосування м'язових прийомів здійснювалося без насильства над голосовим апаратом, без настирливого нав'язування прийому заради прийому.

З перерахованих вище вокально-слухових відчуттів (слухових і м'язових) необхідно торкнутися ще одних особливо важливих відчуттів у співі, а саме – вібраційних, звідси вібраційний самоконтроль. Ці відчуття особливо важливі під час співу, оскільки саме вони впливають на тембр голосу, його неповторність, унікальність, його красу та яскравість.

Найсильнішими (при правильному налаштуванні) є вібраційні відчуття співаків в області обличчя, голови, грудей і у всьому тілі. Саме тому все мистецтво співу полягає в тому, щоб перекласти зусилля з виробництва звуку з голосових зв'язок на резонатори, максимально звільнити гортань і голосові зв'язки від напруги і, разом з тим, максимально активізувати резонатори.

Останній компонент вокально-слухового самоконтролю – емоційний. Спів – це своєрідна форма вираження емоцій і контролю над ними, тому досвідчений вокальний педагог з метою управління співацьким процесом привертає образ та емоцію. Виконання вправ, вокалізів, романсів, арій, пісень завжди вимагає певної внутрішньої емоційної налаштованості, без якої неможливе

правдиве передання змісту вокального твору. Навіть спів без слів вимагає музично-інтонаційної виразності та емоційності. Однак, «безконтрольні» емоції початківців часто заважають вокально-технічній та виконавській роботі. Тому емоційність студента повинна підкорятися його волі, дисципліні, контролю, почуттю художньої міри у виконанні [3].

На важливу роль емоцій як фактора, інтегруючого творчі процеси у вокальному мистецтві, вказувала також Г. Панченко у своїй монографії «Творчі здібності майбутнього вчителя музичного мистецтва: теорія і практика» [7].

На думку Д. Люша, навички емоційного самоконтролю допомагають вокалісту повною мірою оволодіти технікою співу. У своїй книзі «Розвиток і охорона співацького голосу» він пише, що «вершиною самоконтролю є вміння стежити за собою, як би з боку, вся увага, при цьому, приділяється тільки задля створення художнього образу» [4, с. 42].

Вокально-слуховий самоконтроль студента має ґрунтуватися на вокальному слухові самого виконавця, який самостійно оцінює якість власного співу, правильність формування звуку, якість звучання, музичальність і художність виконання, роботу окремих частин голосового апарату, ступінь їх участі у звукоутворенні. Студенти повинні вміти пояснити, орієнтуючись на психофізіологічні засоби вокально-слухового самоконтролю, свої слухові, м'язові, вібраційні й емоційні відчуття під час співу. Для цього ми пропонуємо записувати виконання вокального твору на диктофон, а після прослуховування – робити його самостійний вокально-слуховий аналіз.

Аналіз власної вокально-виконавської діяльності студентів на основі психофізіологічних засобів вокально-слухового самоконтролю та посилення резонансних процесів голосоутворення є, на нашу думку, важливою дидактичною умовою успішного формування вокальних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва.

Теоретичним підґрунтям для визначення *третьої дидактичної умови* стали роботи фахівців, присвячені проблемі організації студентської самостійної діяльності у ЗВО.

Самостійна робота студентів, яка використовується у процесі навчання – це така робота, що виконується без безпосередньої участі викладача, але за його завданням у спеціально наданий для цього час. У процесі самостійної діяльності студенти прагнуть досягти поставленої мети, докладаючи свої зусилля і виражаючи в різних формах результати розумових, фізичних або розумово-фізичних дій [5].

На наш погляд, забезпечення систематичної й послідовної самостійної роботи студентів над оволодінням технології резонансного співу, повинно стати невід'ємною частиною навчального процесу. Для її успішного виконання необхідно спланувати обсяг самостійної роботи студентів, додавши прослуховування вокальних творів у виконанні видатних співаків для того, щоб їх можна було порівняти з власною виконавською інтерпретацією цих творів. Самостійна робота

повинна залишатися важливою для творчих студентів, оскільки вона не тільки підтримує дисципліну, але й сприяє формуванню освітньої та професійної компетентності, здатності брати на себе відповідальність, самостійно вирішувати проблеми, знаходити конструктивні рішення тощо.

На заняттях з вокального класу викладач має пропонувати завдання для самостійного виконання, спрямовані на пошук необхідних тембрових якостей та польотності голосу, що досягається завдяки технології резонансного співу. Усвідомлення та почуття резонансу виникають на основі відчуттів і сприймань в рамках загальних законів мислення, які були засвоєні під час занять з викладачем, який розуміється на технології резонансного співу. Тому найкраще давати студентам самостійні завдання на вібраційні відчуття, розслаблення, співацьке дихання, уяву.

Вважаємо, що самостійна вокально-виконавська діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва з використанням технології резонансного співу базується на засадах самосвідомості, творчої активності та індивідуальності. Принципи свідомо-творчої активності включають усвідомлене ставлення до вокальної діяльності, розуміння необхідності подолання труднощів у навчальному процесі, надбанні знань, умінь та навичок співу. Це сприяє формуванню інтересу до вокального мистецтва та розвитку вокального слуху в процесі резонансного співу. Принцип індивідуальності полягає в унікальності співацького голосу кожного студента, адже завдання співака – пошук індивідуального унікального звучання, оригінальність манери виконання, яку можна удосконалити завдяки технології резонансного співу.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що ми окреслили лише деякі аспекти вирішення проблеми формування вокальних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з використанням технології резонансного співу, а саме: впровадження у навчальний процес дидактичних умов, урахування яких може підняти рівень сформованості цих умінь. У перспективі подальших наукових розвідок залишилась нерозглянутою низка питань щодо: впливу педагогічних умов на розвиток вокальних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з використанням технології резонансного співу; ролі резонаторної системи голосового апарату для отримання акустичного ефекту при голосо- та звукоутворенні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики : учеб. пособ. для муз. вузов. Москва : Музыка, 1968. 675 с.
2. Зигало С. А. Формування вокальних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з використанням технології резонансного співу : магістерська робота / наук. кер. – канд. пед. наук, доцент кафедр. метод. муз. вихов., співу та хоров. дириг. Л. І. Косяк. Кривий Ріг, 2022. 90 с.
3. Косяк Л. І. Методичні аспекти формування навичок вокально-слухового самоконтролю у майбутніх учителів музичного мистецтва в класі постановки голосу.

Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. / гол. ред. докт. пед. наук, проф. Бакум З. П. Кривий Ріг : ДВНЗ «КНУ», 2015. Вип. 45. С. 35–41.

4. Люш Д. В. Розвиток і охорона співацького голосу. Київ : Музична Україна, 1988. 138 с.

5. Мережко Ю. В., Киченко Т. О. Формування навичок самостійної роботи майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях з постановки голосу. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*. 2019. Вип. 26. С. 75–82.

6. Офіційний YouTube-канал співачки Rulada (Цуканова І. П.) : веб-сайт. URL : <https://www.youtube.com/c/RULADA> (дата звернення – 07.03.2023).

7. Панченко Г. П. Творчі здібності майбутнього вчителя музичного мистецтва: теорія і практика : монографія. Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 176 с.

8. Прядко О. М. Формування навичок співацького дихання у майбутніх педагогів-музикантів на заняттях з вокалу. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2013. Вип. 15. С. 225–230.

9. Riggs S. *Singing for the Stars* : Book and Online Audio. California : Alfred Publishing, 1992. 96 p.

REFERENCES

1. Dmitriyev, L. B. (1968). *Osnovy vokal'noy metodiki*. [Fundamentals of vocal technique]. Moskva. [in Russian]

2. Zygalov, YE. A. (2022). *Formuvannya vokal'nykh umin' maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva z vykorystannyam tekhnolohiyi rezonansnoho spivu*. [Formation of vocal skills of future music teachers using resonance singing technology]. Kryvyi Rih. [in Ukrainian]

3. Kosyak, L. I. (2015). *Metodychni aspekty formuvannya navychok vokal'no-slukhovoho samokontrolyu u maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva v klasi postanovky holosu*. [Methodical aspects of the formation of vocal-auditory self-control in future music teachers in the class of voice production]. Kryvyi Rih. [in Ukrainian]

4. Lyush, D. V. (1988). *Rozvytok i okhorona spivats'kogo holosu*. [Development and protection of the singing voice]. Kiyiv. [in Ukrainian]

5. Merezhko, YU. V., Kychenko, T. O. (2019). *Formuvannya navychok samostiyanoi roboty maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva na zanyattiyakh z postanovky holosu*. [Formation of independent work skills of future music teachers in classes on voice production]. [in Ukrainian]

6. Ofitsiyynyu YouTube-kanal spivachky Rulada (Tsukanova I. P.) : [The official YouTube channel of the singer Rulada (Tsukanova I. P.)]. URL : <https://www.youtube.com/c/RULADA> [in Ukrainian]

7. Panchenko, H. P. (2020). *Tvorchi zdibnosti maybutn'oho vchytelya muzychnoho mystetstva: teoriya i praktyka*. [Creative abilities of the future music: theory and practice]. Melitopol'. [in Ukrainian]

8. Pryadko, O. M. (2013). *Formuvannya navychok spivats'koho dykhannya u maybutnikh pedahohiv-muzykantiv na zanyattiyakh z vokal'u*. [Formation of singing breathing skills in future music teachers during vocal classes]. [in Ukrainian]

9. Riggs, S. (1992). *Spiv dlya zirok*. [Singing for the Stars]. Kaliforniya. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОСЯК Людмила Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: формування вокальної культури здобувачів загальної середньої та вищої освіти; особливості професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; аксіологічний підхід до музичної освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOSYAK Lyudmyla Ivanivna – Candidate of Pedagogical Sciences, assistant professor, assistant professor of the Department Methods of Musical Education, Singing and Choral Conducting of Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Scientific interests: formation of vocal culture of students of general secondary and higher education; features of the professional training of future teachers of musical art; axiological approach to musical education.

Стаття надійшла до редакції 04.07.2023 р.

УДК 796. 37.037.(091)(477)“19/20”

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-213-217

КОШЛЯК Михайло Анатолійович –

кандидат педагогічних наук,

Президент Федерації дзюдо України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4597-299X>

e-mail: mykhailo.koshliak@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІЗКУЛЬТУРНО-МАСОВОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ В КІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розкрито організаційні аспекти становлення та розвитку фізкультурно-масової роботи з молоддю в кінці ХІХ – на початку ХХ століття.

Встановлено, що у цей період держава більше уваги стала приділяти фізичному вихованню у школах. Міністерство народної освіти випустила низку розпоряджень, основною метою яких стало введення в практику гімназій нових форм загального фізичного розвитку, направлених, у першу чергу, на зміцнення здоров'я і організацію активного відпочинку учнів.

Становлення організації фізкультурно-масової роботи з молоддю наприкінці ХІХ – початку ХХ століття характеризувався напрямками змісту: пропагандистсько-агітаційний (популяризація різних видів спорту, поширення масових спортивних ігор, проведення показових виступів під час масштабних комплексних спортивних змагань); навчальний (формування у молоді в процесі фізкультурно-масових заходів знань про функціональні можливості людського організму та роль фізичного виховання в гармонійному розвитку особистості); спортивний (підготовка та проведення змагань різного рівня, спортивне вдосконалення молоді, досягнення високих спортивних результатів).